



Erken Çocukluk Dönemi

Her anne babanın erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) çocuk gelişimi ve eğitimi hakkında bilmesi gereken temel bilgiler



Çıkarlık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü



*Bu el kitabı,
Milli Eğitim Bakanlığı Çıracılık ve yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ile Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın
halk eğitimi merkezlerinde birlikte uyguladıkları Anne Çocuk Eğitim Programı çerçevesinde anne ve
babalara yardımcı olması amacıyla, "Aile ve Çocuk Eğitimi Programı"nın kılavuz kitabında yer alan
"Çocuk Gelişimi ve Eğitimi" bölümünden de yararlanarak hazırlanmıştır.*

**Prof. Dr. Nergis Güven,
Prof. Dr. Fulya Temel
ve
Doç. Dr. Gelengül Haktanır'a**

katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

*Bu kitabın telif hakkı Anne Çocuk Eğitim Vakfı'na aittir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın izni olmaksızın
mekanik, fotokopi vb. yollarla kopya edilip çoğaltılamaz ve kullanılamaz.*

Ekim 2005

SEVGİLİ ANNELER VE BABALAR

Çocuğun gelişiminde bazı dönemler çok önem taşımaktadır. Bu dönemlerde çocuğun ihtiyaçları da farklılık göstermektedir. Erken çocukluk (0-6 yaş) dönemi de bu dönemlerden biri olarak çocuğun gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır. Bu devre; Anne ile çocuğun duygusal bağının çok kuvvetli olduğu, büyüme ve gelişmenin en hızlı olduğu dönemdir. Erken çocukluk dönemi ayrıca çocuğun çevresiyle etkileşimden en çok etkilendiği dönemdir. Bu dönemde sağlığın, büyümenin, gelişimin ve eğitimin temelleri atılır.

Bu kitapçıkta her anne babanın erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) çocuk gelişimi ve eğitimi hakkında bilmesi gereken temel bilgiler bulunmaktadır. Amacımız çocuğunuzun gelişimi için önem taşıyan bu dönemde sizlere yardımcı olmak ve aklınıza gelebileceğini düşündüğümüz sorularınıza cevap bulabilmenizi sağlamak...

Önemli not:

Anne babalar bebeklerinin normal hızda gelişip gelişmediklerini merak ederler. Bu el kitabında çocuklarla ilgili olarak verilen gelişim özelliklerinin belirtilen yaş diliminde mutlaka gerçekleşmesi gerekli değildir. Bazı çocuklar bu özellikleri daha önce, bazıları daha sonraki aylarda veya yaşlarda kazanabilir. Çocuğun bu özellikleri kazanmada bir sorunu olup olmadığına ilişkin karar, çocuk hekimi, çocuk gelişimi ve eğitimi uzmanı veya psikolog gibi meslek elemanları tarafından verilmelidir.

Sorun olan durumlarda çocuğa tıbbi destek, eğitim desteği veya fiziki rehabilitasyon desteği en erken dönemden başlayarak verilmelidir. Bunun yanı sıra aile eğitimi de yapılmalıdır. Çocuğunuzu olduğu gibi kabul edin ve her çocuğu özel yapan farklılıkları kabul edin.

0-1 YAŞ DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ



0-3 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Destekle kısa süre oturur.
- Yüzükoyun yatarken yanlara döner.
- Sırtüstü yatarken tüm yönlere döner.
- Bebeği yaşama hazırlayan doğuştan sahip olduğu refleksleri vardır. İlk haftalarda bebeğin çene ve dudaklarına dokunulduğunda gülümsemesi reflekstir.

Küçük Kas Gelişimi

- Avucuyla bir şeyler yakalamak ister ancak bu hareketleri istem dışıdır.
- Hareket eden nesnelere gözle takip eder.

Zihinsel Gelişim

- Çevresini beş duyusu ile algılar.
- Hareketleri ve nesnelere takip eder, sesleri dinler.
- Dikkatini 45 sn. kadar toplar, bakar.
- Aile bireylerini, öğrendiği nesnelere ve sesleri tanıır ve araştırır.

Dil Gelişimi

- İhtiyaçlarını ağlayarak belli eder.
- İnsan ve müzik sesi duyduğunda sakinleşir. "o", "a" sesleri çıkartır.
- Ses çıkartarak karşılık verir.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- İnsan yüzü gördüğünde, kucağa alındığında ve emdiğinde sakinleşir, ağlamayı durdurur.
- İnsan yüzüne ve sese bakar, gülümser.
- Görüş alanı içinde hareket eden kişileri izler.
- Aile bireylerini ve öğrendiği nesnelere tanıır.

Öz bakım Gelişimi

- Emer ve aynı zamanda bakar. Beslenmeyi bekler.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Emzirmek kadınların yaşayabileceği çok özel bir ayrıcalıktır ve her anne bebeğini emzirebilir.

Emzirme normal şartlarda bebeğin büyümesi ve gelişmesi için yaşamının ilk altı ayında, D vitamini dışında, tek başına yeterli ve mükemmel bir besin kaynağıdır. Anne sütü alan bebeklerde kabızlık neredeyse hiç görülmez. İshal, alerji ve zatürre gibi rahatsızlıklara ise daha az rastlanır.



UYARILAR

(0-3 ay)

- Zayıf emme ve emmeyi reddetme,
- Ayaklar ve kolların hareketinin zayıflığı,
- Yüksek seslere ve parlak ışığa hiç tepki vermeme veya çok az tepki verme,
- Gereksinimleri giderildiği halde uzun süre ağlama,
- Su kaybına neden olan kusma ve ishal durumlarında, **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurun.**

Sevgili Anne Babalar

- Anneler, doğumdan hemen sonra bebeğinizle ten teması kurun ve emzirin.
- Bebeğinize kolostrum (annenin ilk sütü) vermek önemlidir, çünkü bu ilk süt bebeği hastalıklara karşı korur ve bebeğiniz için en iyi besindir.
- Bebeğiniz emdikçe sütünüz gelecektir. Sık ve düzenli aralıklarla emzirin.
- İlk 6 ay yalancı emzik ve biberon kullanmayın. Bebek biberona alışınca sütü daha rahat çekebildiği için anne memesini istemeyebilir.
- Bol bol sıvı alın.
- Anne sütünün dışında (su, süt, mama) bebeğinize bir şey vermeyin.
- Bebeğinizi dik tutarken, bebeğin başını destekleyin.
- Sık sık kucaklayın ve masaj yapın.
- Yorgun veya üzgün olsanız bile bebeğe her zaman şefkatle dokununuz. Bu dönemde çevrenizdeki kişilerden yardım alın.
- Bebekle mümkün olduğu kadar sık sık konuşun, ona şarkı söyleyin.
- Bebeğinizle kuracağınız göz teması ona olan sevginizi ve ilginizi gösterecektir. Onunla her zaman konuşun ki bunların iletişim yolları olduğunu öğrensin.
- Doğumdan altı hafta sonra bir sağlık kuruluşunu ziyaret edin.
- Fenilketonuri hastalığı için doğumdan sonra bebeğinizden kan aldırın (1 damla topuktan).
- Babalar korksanız da ilk bir saat içinde çocuğunuzun kucağına alın. İlk bir saatte çocuğunuzun kucağına alan babalarla çocuk arasında daha sağlıklı bir ilişki gelişir.

4-6 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri



Sevgili Anne Babalar

- Bebeğinizin isteği üzerine gece ve gündüz emzirmeye devam edin ve ek gıdalara 6. aydan itibaren başlayabilirsiniz. Doktorunuza danışarak 6-8. aylarda günde 2 öğün, 8-12. aylarda günde 3-4 öğün ek gıda verebilirsiniz.
- Anneye yakın olmak ve emmek bebeğe, güven duygusu verir. Emmek hem sağlık, beslenme, hem de güven ve rahatlama (gevşeme) için şarttır.
- Bebeği temiz, düz ve güvenli bir yere yatırın. Böylelikle rahat hareket eder ve nesnelere uzanabilir. Bebeği çevresi emniyetsiz bir yere yatırmayın, yatırdıysanız asla yalnız bırakmayın.
- Yakın çevresinde olanları görebileceği bir pozisyonda tutun.
- Mümkün olduğu kadar çocuğunuzla konuşun, nesnelere gösterin ve şarkı söyleyin.
- Bebeğinize banyo yaptırırken oyun oynaması için zaman verebilirsiniz.
- Bebeğiniz bir şeyi başardığında başarısından dolayı ne kadar mutlu olduğunuzu ona gülerek ve onu kucaklayarak gösterin.
- Bebeğinize bakabileceği, dokunup koklayabileceği, tadına bakabileceği, dinleyebileceği şeyler verebilirsiniz.
- Bebeğinizi arabada giderken mutlaka araba koltuğuna oturtun. Dört yaşına kadar çocukların araba koltuğunda oturmaları kendi güvenlikleri için önemlidir.
- Bebeğinize diğer bebeklerle karşılaşabilmesi için fırsatlar yaratın, birbirlerine bakıp gülümsemeleri, birbirlerine dokunmaya çalışmaları duygusal ve sosyal gelişimlerine destek olacaktır.

Küçük Kas Gelişimi

- Ellerine ve el hareketlerine bakar, nesnelere elleri ve kolları ile uzanır, nesnelere tutar, kavrar.
- Ellerini becerili kullanır.
- Nesnelere bir elinden diğer eline geçirir.
- Baş parmağını ve diğer parmaklarını kullanarak nesnelere kavrar, nesnelere bırakır.
- 6. ay sonunda bebek her gördüğü şeye uzanır, kavrar eline alır ve ağızına atar.

Zihinsel Gelişim

- Uyanık kalma süresi artar (30 dk-120 dk).
- Farklı yükseklik ve uzaklıkların farkındadır.
- Yabancı yüzleri fark eder.
- Şekil, büyüklük ve yapı özellikleri açısından nesnelere ilgi gösterir.
- Nesnelere düz mü ters mi durduklarını görebilir.
- Ellerine ve ayaklarına bakar.
- Nesnelere bakar, uzanır ve dokunur.

Dil Gelişimi

- Yetişkin sesine güler, ses çıkartarak karşılık verir.
- Duyduğu sesleri taklit etmeye çalışır.
- Aile bireylerini seslerinden tanır.
- Ba-de-ma gibi heceleri söyler.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Adını tanır ve söylendiğinde tepki gösterir.
- Aynaya güler.
- Cee-ee oyununu oynar.
- İletişim için ses çıkarır.
- Yabancıyı fark eder.
- Elinden oyuncağı alındığında ya da birisi onun huzurunu kaçırmışsa hemen tepki gösterir.

Öz bakım Gelişimi

- Nesnelere tutar.
- Elleri ile yiyeceği ağızına koyar.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Babalar; anneler doğum sonrasında vücutlarında, duygularında ve yaşam biçimlerindeki olağanüstü değişim nedeni ile yoğun duygular yaşarlar. Annelerin doğum sonrası yaşadıkları en önemli sorunlardan biri doğum sonrası depresyondur. Bu aşamada size çok önemli bir görev düşüyor. Eşinizin kendisi ile ilgilenildiği, sevildiği, duygusal olarak desteklediğini hissetmeye en çok ihtiyaç duyduğu zaman, bu zamandır. Onun için eşinize bu dönemde özen gösterin. Çocuk bakımında eşinize yardımcı olun. Eşinizle yaşadıklarınız ve duygularınız hakkında konuşmak her ikiniz için de rahatlatıcı olabilir.

UYARILAR (4-6 ay)

- Eklemlerde sertlik ve hareket ettirmede güçlük,
- Baş uyarılan yerden zıt yöne çevirme (eğer tedavi edilmezse sağırlığa neden olabilecek kulak enfeksiyonu belirtisidir),
- Tanıdık insan yüzüne, seslere veya memeye az tepki verme veya hiç tepki vermeme,
- Meme emmeyi ve beslenmeyi reddetme durumlarında **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurun.**



7-12 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri



Büyük Kas Gelişimi

- Sürünür, oturur.
- Destekle ayağa kalkabilir, tutunarak kısa bir süre yalnız başına ayakta durabilir ve tekrar geri oturabilir.
- Emekler, bazı bebekler yürür.

Küçük Kas Gelişimi

- Baş parmağını diğer parmaklarının karşısına getirerek kavrar.
- Küçük nesnelere tutar.
- İşaret parmağını kullanır, deliklere parmağını sokar.
- İki küpten kule yapar.
- Küçük nesnelere kabin içinden çıkarır ve içine koyar.
- Tek elini kullanmayı tercih eder.
- Ellerini çırpar.
- Kutuların kapaklarını kaldırır.

Zihinsel Gelişim

- Bebeğin büyürken öğrenmesinin önemli bir bölümü taklit yoluyla olur. Annenin her hareketini ve sesini taklit etmeye çalışır.
- Resimlere bakar.
- Küçük nesnelere elleri ile, büyük nesnelere kolları ile tutar.
- Yükseklikten korkar (9 ay).
- Saklanan nesnelere bakar, ilgilenir, arar, bulur.

Dil Gelişimi

- Aynı heceleri iki-üç kez tekrar eder (ba-ba, ma-ma-ma).
- Yetişkin konuşmasına benzeyen, ama anlaşılmayan uzun dizeler meydana getirir.
- Nesnelere çuf-çuf, hav hav şeklinde adlandırır.
- Tanımadığı nesne adı söylendiğinde bakar, gösterir.
- Anne-baba der ve gösterir.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Tanıdığı kişilere sarılır, öper.
- Yabancıdan ve yabancı ortamdan, seslerden, yükseklikten korkar, ailesini ister.
- 9. ayda bebekler birçok duygularını belli etmeye başlarlar. İlgisi, kızgınlık, neşe, şaşkınlık ve korku gibi duygularını seslerle ifade ederler.
- Aynadaki görüntüsüne uzanır, oynar.
- Oyuncak ile oynar ve aile bireyleri ile oynamaktan hoşlanır.
- Diğer çocuklarla ilgilenir.
- Baş-baş, el çırpma taklitleri yapar.
- Öz benlik, bağımsızlık başlar.
- Hayır'ı anlar, olumsuz tepki gösterir.

Öz bakım Gelişimi

- Beslenme için araçlar (kaşık-bardak) kullanır.
- Ayakkabısını ve çorabını çıkarır.
- Giyinirken-soyunurken yardımcı olur, isteklidir.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Fiziksel ceza veya şiddet çocukların gelişimine zarar verir.

Dayak çocuğa doğruyla yanlışı ayırt etmesini öğretmez. Çünkü çocuk büyük olasılıkla kendisine ne için vurulduğunu veya ceza verildiğini anlamaz.

Çocukların kendilerini yanlarında anne-baba yokken de kontrol etmeyi, doğruyu yanlışı ayırt etmeyi ve diğerlerinin haklarına ve duygularına saygı göstermeyi öğrenmeleri önemli bir süreçtir.

Anne-babanın benimsediği disiplin yöntemlerinde çok sert olmak kadar çok yumuşak olup her şeye izin vermek de sakıncalıdır.

Erken yaşta kurallarla beraber yaşamasını öğrenmek daha sonra çocuğun sınırların çok olduğu toplumda, örneğin okulda hayatını kolaylaştırır. Ancak kuralları koyarken uygulanabileceğinden emin olmalı ve sayılarının çok fazla olmamasına özen göstermelidir.

Çocuklara ne yapılması gerektiği ile ilgili açıklamalar yapma, kuralları öğretme, olumlu davranışlarını övme, ilgilenme, yönlendirme, çocuğun öğrenmesi ve üretken hale gelmesinde en etkili yöntemlerdir.



UYARILAR (7-12 ay)

- Yetişkin ve çocuklara tepki olarak ses çıkarmıyorsa,
- Hareket eden nesnelere bakmıyorsa,
- Dikkatsiz, ilgisiz ve bakıcıya tepki vermiyorsa,
- Yemek yemiyor veya yiyeceği reddediyorsa, **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurun.**

Sevgili Anne Babalar

- Çocuğa dokunmak, sarılmak, kucaklamak; onun büyümesini ve duygusal gelişimini etkiler, harekete geçirir.
- Kız ve erkek çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal ihtiyaçları aynıdır.
- Ağlama, küçük çocukların ihtiyaçlarını bildirme yoludur. Ağlayarak çevreleri ile iletişim kurarlar. Çocuğun ağlamasına, ona dokunarak onunla yatıştırıcı bir ses tonu ile konuşarak hemen cevap verilmelidir. Bu yaklaşım çocukta güven duygusunun geliştirilmesine yardımcı olur.
- Hasta, engelli ve yetersiz beslenen çocuklar sağlıklı çocuklara göre daha çabuk üzülebilir, korkabilirler. Bu çocuklar oyunda, çevreyi keşfetmede, diğer çocuklar ve yetişkinlerle etkileşime girmede yetersiz kalabilirler. Bu çocukların beslenmeleri ve eğitimleri için özel ilgi ve desteğe ihtiyaçları vardır.
- Çocukların duyguları gerçek ve güçlüdür. Eğer istediklerini hemen yapamazlarsa engellenirler. Çocuklar sıklıkla yabancıardan ve karanlıktan korkarlar.
- Utandırma (alay etme-gülme), cezalandırma gibi tepkiler alan çocuklar, utangaç ve duygularını rahatça ifade edemeyen çocuklar olarak yetişirler. Kabul gören, sabırlı ve sempatik şekilde desteklenen çocuklar mutlu, dengeli ve güvenli olurlar.
- Kaşık ve bardak kullanması için yardım edin.
- Nesnelere gösterin, onların adını söyleyin, tanıttın. Çocuğunuzla konuşun ve oynayın.
- Bebeğiniz için bir oyun alanı oluşturun.
- Kazaları önlemek için ortamı güvenli hale getirin.
- Bebek sizi seyrederek ve ağız hareketlerinizi taklit etmeye çalışır. Bu nedenle konuşurken ona doğru dönüp yaklaşarak ve doğrudan yüzüne bakarak dudak hareketlerinizi gösterecek şekilde konuşun.
- Bebeğinizin gündüz uykusu süreleri azalabilir. Artık iki kez uyumak yeterlidir.
- 10 aylıktan itibaren bebeğiniz için bir ayakkabı seçebilirsiniz. Ayakkabının tabanı yumuşak olmalı ve bilek kısmının ise bilek hareketini egellenecek kadar yüksek olmamasına dikkat etmelidir. Doktorlar ayakların çıplak olduğunda daha iyi geliştiğini, çıplak ayakla yüründüğünde ayak şeklinin daha iyi oluşup bileklerin güçlendiğini söylemektedirler.
- Tüm aile bireyleriyle etkileşimi desteklemek için yemek zamanını kullanın.
- Eğer çocuk yavaş geliyorsa veya fiziksel engeli varsa, çocuğun yapabildiklerine dikkat edin, bol uyaran vererek etkileşimi sağlayın.

1-3 YAŞ DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ



13-15 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Merdiven basamaklarını, dizlerini ve ellerini kullanarak çıkabilir.
- Tek başına ayakta durabilir, sıralayabilir, yürüeyebilir.
- Yere eğilip tekrar ayağa kalkabilir.

Küçük Kas Gelişimi

- Kutuların içine nesnelere doldurup boşaltmaktan hoşlanır.

Zihinsel Gelişim

- Bir örtü altına saklanan oyuncuğı bulur.
- Yeni hareketleri taklit eder (pisi- pisi, tel sarar gibi).

Dil Gelişimi

- Basit kelimeleri öğrenebilir.
- Ana vücut parçalarının adlarını anlar, gösterir.
- İsmi tanıır ve sorulduğunda adını söyler.
- Kendisi için önemli olan bazı insanların, hayvanların ve eşyaların isimlerini bilir.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Yabancılardan korkabilir.
- Özel bir oyuncak ya da eşyaya bağlılık gösterir.
- Aynada kendisinin farkına varır ve seslerle iletişim kurabilir.

- Kızdığını yüzü ile belli eder.
- Bağımsız, kendi hakları ve tercihleri olan bir birey olduğunun farkına varmaya başlar. Kendini kanıtlamak ister.
- İnsanların kendisini seyredip alkışlamalarına bayılır. İlgi çekmek için şirinlikler yapar.

Öz bakım Gelişimi

- Giydirilirken vücudu ile yardımcı olur.
- Şapkasını, ayakkabılarını, çoraplarını ve pantolonunu çıkartmayı sever ancak geri giyemez.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Bir çocuk yetiştirmek, sürekli olarak onun bakımından sorumlu olmak bazen insanı bunaltabilir. Gücünüzün tükendiğini hissettiğinizde mutlaka kendinize kısa da olsa bir zaman ayırın. Bu mola çocuğunuzun canını acıtacak sözler söylemenizi ve sonradan üzüleceğiniz bir hareket yapmanızı önleyecektir. Çocuğunuzun kendi öfke ve kızgınlığıyla baş etmeyi size bakarak öğreneceğini unutmayın. Bu yaştaki çocukla evi düzenli ve temiz tutmak imkansız gibidir. Kazalar olduğunda bunu kötü niyetle sizi üzme için veya yaramazlık olsun diye yapmadığını hatırlayın. O sadece her şeyi keşfetmeye ve öğrenmeye açık küçük bir meraklı. Bu küçük değerli meraklının yaptıklarını hoş görmeye çalışın.

16-18 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Vücudu daha dengelidir. Yürürken başka şeylerle de ilgilenebilir, eğilip yerden bir oyuncuğı alabilir ve elinde onu taşıırken yürüeyebilir.
- Hızlıca yürür.
- Koşmayı sever ama bazen tökezleyip düşebilir.
- Topa ayağıyla vurabilir, ancak tek ayak üstünde dengesi bozulabilir.
- Çömelir.

Küçük Kas Gelişimi

- Eline kağıt, kalem verildiğinde karalamaya başlar.
- Bir elini diğerinden daha çok kullanmaya, tercih etmeye başlar.

Zihinsel Gelişim

- Çeşitli yerlerde saklanan nesnelere bulur.
- Ev dışındaki nesnelere gösterebilir.

Dil Gelişimi

- Kendi kendine uzun uzun konuşur, ancak çoğu anlaşılabilir.
- 6-20 anlaşılır sözcük söyler.
- Sorulduğunda vücudunun bazı bölümlerini gösterir.
- "Topu al, bana ver" gibi iki aşamalı emri yerine getirir.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Kovalamaktan ve kovalanmaktan hoşlanır.
- Paylaşmayı bilmez.
- En sevdiği oyuncak veya eşyayı sürekli yanında taşır.
- Yabancılardan daha az korkar.

Öz bakım Gelişimi

- Yavaş yavaş büyük tuvaletin kontrolü başlar.
- Ayakkabı, çorap gibi giysilerini çıkarır.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Çocuğunuza onunla ilgilendiğinizi ve ona saygı duyduğunuzu gösterin. Onu, yaptığı şeyler için değil kendisi olduğu için sevdiğinizi bilmeli. Öğrendiği ve yapabildiği şeylerle ne kadar gurur duyduğunuzu gösterin. Onunla beraber bir şeyler yaptığınızda ne kadar mutlu olduğunuzu ona anlatın. "Ben onun annesiyim, babasıyım onu sevdiğimi zaten biliyordur" diye düşünmeyin. Sevginizi ona kelimelerle anlatın. 12-18 ay civarında bazı bebeklerin kaka yapmaları oldukça düzenlidir. Ancak tuvalet eğitimi için henüz erkendir. Araştırmalar ortalama olarak çocukların üçüncü yılın ortalarında gündüzleri kendi kendilerine tuvalete gidebildiklerini göstermektedir. Çocuğunuzun lazımlığı kullanması için teşvik etmeniz için en uygun zaman çocuğunuz çişini ya da kakasını yaparken veya

yaptıktan sonra değil, yapmadan bunun farkına vardığı zamandır.

Genellikle 2 yaş tuvalet eğitimine başlamak için uygun bir zamandır. Tuvalet eğitimi çocuğun hiç kimsenin yardımı ve hatırlatması olmadan kendi kendine tuvaletinin geldiğinin farkına varıp tuvalete gidip tuvaletini yapabilmesidir. Çocukta tuvaletini yapmayla ilgili organlar, tuvaletini tutabilmesi için gerekli kaslar ancak 2-2,5 yaş civarında gelişir. Çocuklar genelde tuvalet eğitimine hazır olduklarının bazı işaretlerini verirler. Örneğin ara sıra gündüz uykularından kuru kalkmaya başlar, bezden rahatsız olduklarını ifade eder, 1-2 saat kuru kalabilirler. Çocuğun yaşı 2 yaş civarı ise, eğitime hazır olduğunun da işaretlerini veriyorsa tuvalet eğitimine başlayabilirsiniz.

19-21 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Yardımla merdiven iner-çıkır.
- Olduğu yerde sıçrar.
- Topu havaya atar.

Küçük Kas Gelişimi

- Elinde kolaylıkla iki nesne tutar.
- 5-6 küpten kule yapar.
- Bir elini diğerine göre daha fazla kullanır.

Zihinsel Gelişim

- Benzer iki nesneyi eşleştirir.
- İki rakamı tekrar eder.

Dil Gelişimi

- İki sözcüklü cümleler kurar (anne atta).
- "Hayır, istemiyorum" "yapmayacağım" demekte ustalaşmaya başlar.
- Çocuk şarkılarını dinlemeyi ve kendisine kitap okunmasını sever.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Kiskançlığını açığa vurabilir.

- Diğer bir çocuk ya da yetişkine sempati göstermeye başlar.

- Yetişkinin yanında tek başına oynar.

Özbakım Gelişimi

- Bardak ve kaşık kullanabilir. Kendi başına yemek yiyebilir.
- Dişlerini yardımla fırçalayabilir.
- Bazen kakası geldiğini veya bezinin ıslandığını haber verebilir.



Kendiniz ve çocuğunuz için;

Bebeğiniz bir yaşına gelene kadar onun ilgisini başka yöne çekerek, kucaklayarak, tehlikeli ve kırılabilir şeyleri ulaşabileceği yerlerden kaldırarak onun hareketlerini sınırlandırdınız. Daha sonraları çocuğunuz muhtemelen "hayır" dediğinizde anlayacaktır. Ancak her zaman sözünüzü dinlemesini beklemeyin. Şimdiden onu yönlendirmek ve sınırlar koymak için onunla konuşmaya başlayabilirsiniz. Söylediklerinizi yaşı küçük anlamaz diye düşünmeyin.

Çocuğunuzun güvenliği ile ilgili konularda birkaç kural koyup onları tutarlı bir şekilde uygulayın.

Çocuğunuz kurala uymadığında onu durdurun ve onun anlayacağı şekilde basit kelimelerle kuralı ona tekrar söyleyin. Bu kuralları neden koyduğunuzu anlatın.

Onu cezalandırmayın. Ona sabırla açıklama yapın. Göreceksiniz daha kolay ve çabuk öğrenecektir.

Çocukların gerçekçi bazı sınırlara ve kurallara ihtiyaçları vardır. Ancak bu kurallar onun anlayabileceği ve uyabileceği türden olmalıdır.

22-24 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Olduğu yerde sıçrar.
- Topu sepetin içine atabilir.
- Parmak ucunda birkaç adım yürüyebilir.
- Yetişkin sandalyesine çıkar oturur.
- Yürümektense koşmayı tercih eder.

Küçük Kas Gelişimi

- Döndürülerek açılıp kapanan kapakları açabilir.
- Yoğurma maddelerini şekillendirmekten hoşlanır.

Zihinsel Gelişim

- Bir ve çok arasındaki farkı ayırt edebilir.
- Tanıdığı nesnelere TV ekranında tanır.

Dil Gelişimi

- 50 veya daha fazla kelime bilir.
- Basit hikayeleri dinler.
- Resimlerden tanıdığı hayvanın adını söyler (kedi, köpek,

kuş gibi).

- Susadığı zaman su, acıktığı zaman yemek ister.
- "Bu ne?" sorusunu sorar.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Basit hayali oyunlar oynar (örn: bebeği, arabası ile).
- Başkalarıyla karşılıklı oyunlar oynar ancak paylaşmayı hala bilmez.
- Eleştiriden çok kolay incinir.
- Su oyunlarından hoşlanır.
- Müzik eşliğinde dansetmekten hoşlanır.
- Başkalarını kontrol etmekten ve onlara emirler vermekten hoşlanır.
- Oyuncakların toplanması gibi basit ev işlerine yardım eder.
- Kızgınlığını bazen vurarak ya da ısıarak gösterir.

Özbakım Gelişimi

- Acıktığında yemek, susadığında su ister.



Kendiniz ve çocuğunuz için;

Çocuğunuz konuşan kişileri dinliyor, konuşmaları duyabiliyor ve her geçen gün daha fazla konuşulanları anlıyorsa, kendi kelimelerini henüz söylememişse de telaşlanmayın. Söylediklerinizi tekrarlaması için ısrar etmek ya da istediği bir şeyi ona vermeden önce adını söylemesini istemek, onu baskı altına alacak ve de daha yavaşlamasına ve inatlaşarak konuşmamasına neden olacaktır. Erkekler genellikle kızlardan biraz daha geç konuşmaya başlarlar. Çocuğunuzla her fırsatta konuşmaya devam edin.

UYARILAR (22-24 ay)

Çocuğunuz 2,5 yaşında hala hiç konuşmuyorsa, çevreye ilgisi azsa, diğer kişilerle ilişki kurmakta zorlanıyorsa **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurabilirsiniz.**

25-30 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Topu ileri doğru tekmeler.
- Ev içinde her yere tırmanır.
- Oradan oraya zıplar.

Küçük Kas Gelişimi

- Şeker veya sakız ambalajlarını açabilir.
- Kitabın sayfalarını teker teker çevirebilir.
- Dik çizgi çizebilir (bakarak).

Zihinsel Gelişim

- "Önce" ve "sonra" kavramlarını ayırt eder.
- Arka arkaya söylenen iki sayıyı tekrar eder.
- "Ne ile iştirsin?" sorusuna doğru cevap verir.

Dil Gelişimi

- Üç veya daha çok kelimeli cümleler kullanır.
- "İçinde", "dışında", "üstünde" gibi bazı yer bildiren kavramları anlar.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Ben merkezci davranmaya devam eder.
- Oyuncaklarını paylaşmaktan hoşlanmaz.

Özbakım Gelişimi

- Giysilerini tamamen çıkarabilir.
- Gündüzleri altı kurudur.
- Ellerini yıkayıp kurular.
- Kendiliğinden, biraz yardımla giyinir.

31-36 ay çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Koşarak oynanan oyunlardan hoşlanır.
- Ayak değiştirerek merdiven çıkar, inerken kontrollü iner.
- Büyük topu elleri ve kolları ile yakalayabilir.
- Tek ayak üzerinde kısa süre durabilir.

Küçük Kas Gelişimi

- Daireler çizerek karalamalar yapabilir.
- Yardımla kağıt kesebilir.

Zihinsel Gelişim

- 3 aşamalı komutları aklında tutar ve sırasına uygun olarak yerine getirir.
- Cinsiyetini bilir. Kız ve erkek arasındaki fark, cinsel organlar ilgisini çekmeye başlar.
- Bir rengi bilir.

Dil Gelişimi

- Adını, soyadını söyler.

- Nesnelerin birbirine göre boyut ilişkisini kavrar (büyük, küçük).
- Resimde gördüklerini anlatır.
- Kendisi hakkında bir şey anlatırken isminin yerine "Ben" der.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Bağımsız olmak ister, ama yeni deneyimlerden korktuğunu gösterir.
- Hatırlatıldığında "lütfen" sözcüğünü öğrenebilir.
- Kendisinden büyük kardeşleri ve ebeveynleri ile minder oyunları oynamaktan hoşlanır.
- Özellikle söyledikleri anlaşılmadığı zaman kızabilir ve saldırgan davranışlar sergileyebilir.

Öz bakım Gelişimi

- Bir tek düğmesini ilikler.
- Gündüz tuvalet eğitimi tamamlanmıştır.
- Tuvalete gitmek istediğini yetiškine haber verir.
- Palto ya da geniş bir hırkayı giyebilir.
- Yanlış ayağa da olsa ayakkabılarını giyebilir.

Sevgili Anne Babalar (1-3 yaş)

- Çocukların işlerini kendi başına yapmalarına izin verin.
- Çocuklarınıza ev içinde yapabilecekleri basit görevler verin.
- Çocuğunuz beslenme, temizlik, giyinme gibi yeni alışkanlıklar kazanırken ona yardım edin.
- Tuvalet eğitimi sürecinde sabırlı olun.
- Çocuğa tuvaleti geldiğinde bunu söylemesi ve tuvalete gitmesi gerektiği anlatılmalıdır. Böylece ondan ne beklenildiği açıkça belirtilmiş olur.
- Çocuğa tuvalete gittiğinde kolay indirilip kaldırılabilen giysiler giydirilmelidir. (eşofman veya belden lastikli pantolon gibi)
- Tuvalet eğitimindeki her başarısını övün.
- Kazayla altına yaptığı zamanlarda ise çocuğu utandırıcı, mahçup edici ifadelerden özellikle sakınılmalıdır. Utandırıcı ve aşağılayıcı laflar söylendiğinde çocukta suçluluk duygusu oluşabilir.
- Çocuğunuzun rahat yürümesi ve hareket etmesi için emniyetli ortam sağlayın.
- Yeni becerileri öğrenirken çocuğunuza yardım edin.
- Çocuğunuzla hareketli oyunlar oynayın.
- El becerilerinin gelişmesi için (açma, kapama, doldurma, boşaltma, çizme, kesme) ona fırsatlar yaratın (uygun eşyalar vererek).
- Çocuğunuzun öğrenmesi ve keşfetmesi için çevresini araştırmasına, çeşitli malzemelerle (evdeki ve dışarıdaki) oynamasına izin verin.
- Eşyaların boyutları (büyük-küçük) ve özellikleri (renkleri, şekilleri) hakkında konuşun.
- Evdeki işler sırasında eşleştirme oyunları oynayın (çorapların eşini bulma, mandalları, kaşıkları eşleştirme).
- Çocuğunuzla oyuncak saklama oyunları oynayın.
- Çocuğunuzun yaşadığı bazı olayları hatırlamasına yardımcı olacak sorular sorun.
- Tanıdığı eşya ve hayvanların resimlerini bulup biriktirin ve o resimler hakkında konuşun.
- Çocuğunuzun dili öğrenmesi için onunla her fırsatta konuşun.
- Evdeki eşyaları, çevresindeki nesnelere, kişileri tanıtır, adlarını öğretin (yeni sözcükler öğretin).
- İsteklerini işaret ya da seslerle ifade ettiğinde söylemek istediğini sözle ifade edin.
- Çocuğunuza ninni, şarkı, tekerleme söyleyin, hikayeler anlatın.
- Size bir şey söylemek istediğinde onu kucağınıza alın, yüzüne bakarak göz göze ve cankulağı ile dikkatle dinleyin.
- Soru sorduğunda sorularını mutlaka cevaplayın.
- Çocuğunuz konuşmayı yeni öğrendiği bu dönemde telaffuz hataları yaptığında sakın ve sabırlı olun.
- Çocuğunuzun dil gelişimini desteklemek için resimli kitaplar, radyo, televizyon ve kasetlerden yararlanın.



Kendiniz ve çocuğunuz için;

Hemen her çocuk yaratıcı olabilmeye yeteneği ve isteğiyle doğar. Bu yeteneği ortaya çıkarmaya çalıştığınızda çocuğunuz da kendi potansiyelini gerçekleştirecektir. Çocuğunuzdan yaratıcı oyunlar oynarken bulunduğu yeri temiz ve düzenli tutmasını beklemek haksızlık olur. Ancak hem sizi rahatsız etmeyecek hem de çocuğa fırsat verecek bazı önlemler alabilirsiniz. Örneğin evde sulu boya ile resim yapıyorsa yere boya dökülmemesi için örtü/gazete yayabilir, çocuğunuzun üzerine ise bir önlük giydirebilirsiniz. Çocuğunuzun işi bittikten sonra ortalığı toplamak için size yardım etmesini isteyebilirsiniz. Böylece hem yaratıcı olmasına, hem de bazı kuralları öğrenmesine fırsat vermiş olursunuz. Sadece karma karışık çizgiler çizdiğini düşünseniz bile, kağıdı kullanım şekli ya da renkler için onu tebrik edebilirsiniz. Yaptığı resimleri evinizin duvarlarına veya buzdolabına asabilirsiniz. Her zaman kitaplardan masal okumak yerine siz hikayeler yaratabilirsiniz. Zamanla çocuğunuz da kendi hikayelerini yaratmaya başlayacaktır. Hayal gücünü kullanmayı erken yaşta öğrenen çocuklar, sıkılacak zamanı daha az bulurlar. En ufak bir şeyi değerlendirerek fantezilerinde yarattıkları oyunu oynamaya başlarlar. Oyunlarında çeşitli rollere girerek çevrelerini tanımaya ve anlamaya başlarlar. Çocuklar oyun oynarken çok mutlu, hevesli ve dikkatlidirler. Çocuk oyun sayesinde çevresi ve dünya hakkında pek çok bilgi ve beceri edinir.

UYARILAR

(1-3 yaş)

- Diğer insanlara tepki vermiyorsa,
- Yürürken denge kurmada güçlük çekiyor, sık sık düşüyorsa,
- Yaralanmalar ve davranışlarında beklenmeyen değişiklikler varsa,
- İştahsızca, yiyeceklere ilgi göstermiyorsa,
- Oyunlara ilgisi yoksa,
- Küçük nesnelere tutamıyorsa,
- Basit cümleleri anlayamıyorsa, **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurun.**

- Çocuğun hırçın davranışları karşısında sakin ve sabırlı olun, ona zaman verin.
- Kız ve erkek çocuklarınıza eşit fırsatlar tanıyın.
- Çocuklarınızın hayali oyunlar oynamasına fırsat verin.
- Çocuğunuzun tehlikeli nesnelere korunmayı öğretin.
- Yatmadan önce çocuğunuzla özel

- olarak ilgilenin, ninni ve hikayelerle sakinleştirin.
- Çocuğunuzun her fırsatta sevginizi belli edin.
- Çocukların doğru davranışları kazanmaları için onlara örnek (model) olun (kitap okuyun, teşekkür edin, özür dileyin vb.)
- Çocukların olumlu davranışlarını (başarılarını) övün. Olumlu

- davranışlarını takdir etmek hem çocuğu mutlu edecek hem de bu olumlu davranışlarını tekrar etmesini sağlayacaktır. Yaşı için yeni olan bir davranışı deneyip başarabilen çocuk kendisiyle gurur duyar.
- Kendi ev düzeninize göre bazı kurallar koyun ve bu kuralların nedenini açıklayın.

3-5 YAŞ DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ



3-4 yaş çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Koşmaktan hoşlanır, koşarken aniden durup yön değiştirebilir.
- Merdivenleri kontrollü inmeye devam eder.
- Pedallı oyuncakları kullanabilir.
- Hafif bir çekiçe vurabilir.
- Birkaç defa tek ayak üstünde sıçrayabilir.

Küçük Kas Gelişimi

- Artı işareti, dikdörtgen ve üçgen şekilleri çizebilir.
- Boya kalemlerini, makası kullanmaya başlar.
- İpliğe büyük tahta boncuklar dizebilir.



Zihinsel Gelişim

- Beş duyusu ile çevresini araştırır.
- Uzun hikâyeler anlatır.
- Çevresindeki her şey hakkında sorular sorar çünkü yoğun bir öğrenme isteği vardır.
- Ebeveynleri tarafından okunan hikayeleri dinlemeyi sever.
- Yeni oyunlar kurabilir.
- Eskiden anlayamadığı pek çok şeyi anlamaya başlar.

Dil Gelişimi

- Sebep ve sonuçları anlamak için "niçin" diye sorar.
- 90-100 kelimelik bir dağarcığı vardır.
- Komik olayları dinlemeyi sever.
- Macera öykülerini anlar, kendisiyle ilişkilendirir, kendini bu öykülerin içinde varsayabilir.
- Öykülerde gerçeğin nerede bitip fantezinin nerede başladığını her zaman ayırt edemeyebilir.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Kendi başına oyun oynamayı sever.
- Duygularını ifade eder.
- Adını, soyadını, yaşını bilir.
- Genellikle işbirlikçi, mutlu ve uyumludur. Ancak hala ara sıra paylaşmayabilir.
- Kıskançlık duyabilir.
- Ebeveynlerinden övgü ve duyarlılık bekler.
- Aç ve yorgun olduğundan ebeveynlerinden gereksinmelerinin giderilmesini bekler.

Özbakım Gelişimi

- Dişlerini yardımla fırçalar.
- Çatal, kaşık kullanabilir.
- Yardımla giyinir, soyunur.
- El, yüz temizliğini yapabilir.
- Anne baba veya çocuğa bakan bakıcı kontrolünde tuvaletini kendisi yapabilir.

4-5 yaş çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Hızlı koşabilir, köşeleri koşarak dönebilir, dengesi biraz daha gelişmiştir.
- 3 tekerlekli bisiklete binebilir.
- Ayaklarını değiştirerek kolaylıkla merdiven inebilir.
- Bütün vücudunu kullanarak topu hedefe atabilir.
- Topu yakalayabilir.

Küçük Kas Gelişimi

- Parmak boyası yapmaktan hoşlanır.
- Basit parmak oyunlarını yapar.
- El becerileri belirgin bir şekilde gelişmiştir.
- Kesme, yapıştırma, boyama yapar.
- Kalem tutup çizebilir. El-göz koordinasyonu gelişmiştir.
- Yemekte kaşık ve çatalın yanı sıra yumuşak şeyleri kesmek için bıçak kullanabilir.
- Ayakkabılarını kendisi bağlamaya çalışır.

Zihinsel Gelişim

- Nasıl ve niçin sorularını sormaya devam eder.
- Renkleri, rakamları ayırt edebilir.
- 5-10'a kadar obje-sayı ilişkisini kurabilir.
- Nesnelerin şekil ve büyüklüklerini keşfetmeye çalışır.
- Nesneleri renklerine, şekillerine, büyük ya da küçük oluşlarına göre gruplara ayırır.

Dil Gelişimi

- 1500 kadar kelime dağarcığı vardır.
- Kelimelerle oynamaktan, gülünç isim ve kelimeler kullanmaktan hoşlanır.
- Şiir, tekerleme söylemekten hoşlanır.
- Tekrarlar yaparak bağlantısız ve hızlı konuşabilir.
- Kullandığı tüm kelimelerin anlamını bilemeyebilir.
- Zıt kavramları daha iyi algılar.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Yanlış ve doğruyu öğrenir.
- Hala ben merkezidir.
- Günlük olağan işlerin farkındadır.
- Diğer çocuklarla işbirliği yaparak oynar.
- Olayların arkasında yatan niyeti ayırt edemeyebilir.
- Paylaşmayı ve başkalarına yardım etmeyi öğrenebilir, ama 3 yaşa göre daha huysuz olabilir.
- Kavgacı ve inatçı olabilir.
- Kolaylıkla arkadaşlık kurabilir, genellikle aynı yaş ve cinsiyetten arkadaş seçer.
- Evi ve ailesine yoğun bir bağlılık içerisindedir.
- Adalet duygusu gelişir.

- Gözetimden hoşlanır, yönergeleri alır ve izin ister.
- Kardeşlerini koruma davranışı gösterebilir.

Özbakım Gelişimi

- Daha kolay giyinip soyunabilir (Arkadaki düğme ve fermuarları kullanamaz).
- Çatal, kaşık kullanır, bıçak kullanmayı deneyebilir.
- Ayakkabı bağlarını bağlar, fiyonk yapabilir.
- Saçlarını tarar, dişlerini fırçalar, el yüz temizliğini yapar.
- Kendi kendine tuvalete gider, tuvalet sonrası temizliğini yapabilir.

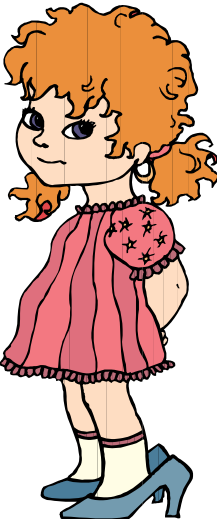


UYARILAR (3-5 yaş)

- Oyuna ilgisi azaldıysa,
- Sık sık düşüyorsa,
- Küçük nesnelere eliyle hakim olmada zorluk çekiyorsa,
- Basit mesajları anlayamıyorsa,
- Birçok kelimeyi kullanarak konuşamıyorsa,
- Yiyeceğe az ilgi duyuyor veya hiç ilgilenmiyorsa,
- Oyun içinde korku dolu, kızgın veya saldırgansa (bunlar birtakım duygusal problemler veya istismarın göstergesi olabilir), **mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurun.**

Sevgili Anne-Babalar (3-5 yaş)

- Çocuğunuzun zihinsel gelişimini desteklemek için değişik nesne, kavram ve insanlarla farklı öğrenme tecrübeleri yaşamasını sağlayacak bir ortam oluşturun.
- Çocukla birlikte kitap okuyun, resimlerine bakın, resimler hakkında konuşun.
- Hikâyeler anlatın, şiir ve şarkı öğretin.
- Özbakım becerilerini kazanması için yardımcı olun.
- Çocuğunuzun dinleyin, onunla sık sık etkileşime girin.
- Dinlenen çocuğun konuşma yeteneği artar, kendini daha iyi ifade etmeyi öğrenir. Kelime bilgisi artar böylece sadece dinleyerek çocuğunuzun dil gelişimine destek sağlamış olursunuz.
- Söylemek istedikleri dinlenen çocuk sorunlarına kendi başına çözüm bulmaya çalıştığı için sorun çözme yeteneği gelişir, böylelikle kendine güven duymaya başlar, kişiliği gelişir.
- Onun beklentiği ile ilgili yaşantıları anlatın.
- Oynaması ve keşfetmesi için destekleyin.
- Çocuklar yetişkinlerin söylediklerini yaparak değil davranışlarını taklit ederek öğrenirler. Bu nedenle onlara iyi model olun.
- Ailenizde bir yerinin olduğunu ona hissettirin. Aile ile ilgili kararlarda onun da fikrini sorun. Ona yapacaklarınız ile ilgili bilgi verin. Ailesinde değerli olduğuna inanan çocuğunuz diğer insanların da onu değerli göreceklarine inanır ve çevresindeki kişilerle olumlu ilişkiler kurabilir.
- Çocuğunuz için başka çocuklarla beraber olup arkadaşlık edebileceği zamanlar yaratmaya özen gösterin.
- Çocuğunuzun yaşama ve ilköğretime daha sağlıklı bir şekilde hazırlanabilmesi için okul öncesi eğitim almasını sağlayın.



Kendiniz ve çocuğunuz için;

Anne baba olarak çocuğun hangi davranışları yapmasını istemediğinizi belirleyip bunu çocuğa açıkça anlatmak gerekir. Çocuktan beklentiler istenmeyen davranış yaşanmadan önce açıklanmalıdır. Böylece anne babanın önleyici açıklamaları sayesinde pek çok istenmeyen davranış daha ortaya çıkmadan önlenmiş olur. Bazen çocuklar olumsuz davranışlarını anne babanın hiç aklına gelmeyen bir nedenden yapıyor olabilirler. Davranışın altında yatan nedeni bulmak ve anlamak anne babaya nasıl davranacakları konusunda yol gösterir. Çocukları eleştirmek yerine onların olumlu yönlerini ve davranışlarını fark edip ortaya çıkarmak istenen davranışı yerleştirmek için daha etkili olur.

6 YAŞ DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ



6 yaş çocuğunuzun gelişim özellikleri

Büyük Kas Gelişimi

- Koordineli hareket eder.
- Tek ve çift ayakla sıçrar, atlar, koşar, bisiklete biner.
- Aletlere asılır, tırmanır, kayar, sallanır.
- Çocukların boyu her yıl ortalama olarak 7-8 cm uzar ve 2-2,5 kg alırlar. Kız çocukları erkek çocuklara göre daha hızlı gelişirler. Bu nedenle kız çocuğunuz vücuduna daha kolay hakim olmaya başlar. El becerileri de daha çabuk gelişir.

Küçük Kas Gelişimi

- Kalemle şekil, harf, rakam çizer.
- Kağıt katlar, keser, yapıştırır.
- Sınırları taşımadan boyar.

Zihinsel Gelişim

- Renkleri, şekilleri, sayıları (1-10), harfleri tanıır, isimlendirebilir, çizebilir.
- Zıt kavramları anlar (kısa-uzun, sert-yumuşak).

Dil Gelişimi

- Karmaşık cümleler kullanır. Sorular sorar (niçin, nasıl), soruları cevaplar.
- Adresini, telefonunu bilir.
- Bildiği eşyaları, nesnelere sınıflandırır.

Sosyal – Duygusal Gelişim

- Çocuklarla işbirliği yaparak oynar.
- Sosyal kurallara uyar.
- Yetişkin ile işbirliği yapar.
- Aynı yaş ve cinsiyetteki arkadaşları ile oynamayı tercih eder.

Öz bakım Gelişimi

- Yardımsız giyinir, soyunur (fermuar, düğme ve bağcıkları açıp kapatır).
- Tuvalet temizliğini yapar, dişlerini fırçalar, elini yüzünü yıkar, burnunu siler.
- Arabada emniyet kemeri takar.
- Trafik kurallarını öğrenebilir.
- Saçlarını tarar.
- Az yardımla banyo yapabilir.
- Kendi kendine yemeğini çatal bıçak kullanarak yer.



Sevgili Anne Babalar (6 yaş)

- Çocukla sık sık, karşılıklı konuşun. Birlikte yaşadığınız olayları anlatın ve onu dinleyin, fikrini sorun.
- Diğer çocuklarla ve yalnız başına oynaması için fırsatlar sağlayın. Çevresini keşfetmesine izin verin.
- Hatalı konuştuğu zaman siz doğru konuşarak model olun. Azarlamayın, korkutmayın, acele etmeyin, zorlamayın, sakin olun.
- Çocuğunuza günde en az iki kez hikâye kitapları okuyun veya anlatın, resimlerini gösterin, onun anlatmasını ve göstermesini destekleyin.
- Çocuğa evde ve dışarıda emniyet ile ilgili bilgiler verin (evdeki araçlar, trafik kuralları vb.)
- Birlikte karar almak için her fırsatta fikrini sorun.
- Bu hareketleri yapabilmesini sağlayan büyük kaslar, gövde ve bacaklar kendiliğinden gelişmez. Çocuğun bu kasları geliştirecek hareketler yapması gerekmektedir. Çocuğunuz evde koşup zıpladığında, sürekli sokağa veya parka gitmek için size yalvardığında onun yaramazlık yaptığını düşünebilirsiniz. Gerçekte bunlar çocuğunuzun bedensel gelişiminin sağlıklı şekilde gelişebilmesi için yapması gereken hareketlerdir. Atlamak, zıplamak ve koşmak vücudunun istediği, ihtiyaç duyduğu hareketlerdir, tıpkı acıkınca yemek yememiz gibi.
- Küçük kaslarını geliştirecek makas, kağıt kalem, boya kalemi, oyun hamuru gibi malzemeleri ona verip oynaması, resim yapması için fırsatlar yaratabilirsiniz.
- Kendi başına giyinmesi, ayakkabılarını bağlaması, yemeğini yemesi için güven ve fırsat veriniz. Başardığı zaman ise takdir ediniz.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Çocuğunuzun hangi elini ya da ayağını kullanacağı ile ilgili eğilimi doğduğunda beyinde bulunmaktadır. Bu tercihini değiştirmesi için zorlarsanız akli kanışabilir, kendine güveni ve öğrenme süreci zarar görebilir. Onu sağ elini kullanması için zorlamayın. Bazı çocukların hangi ellerini tercih ettikleri hemen belli olur, bazıları ise daha geç karar verirler. Bir süre iki elini de kullanabilir ve 6 yaş civarında seçimini yapar.

UYARILAR (6 yaş)

- Çocuğu oynarken gözlemleyin. Aşırı kızgın, korkulu veya sert (saldırgan) ise bunlar duygusal problemlerin işaretleri olabilir.
- Çok hareketli ve öğrenmeye istekli olduklarından kazalara uğrayabilirler, evde (banyoda, mutfakta) ve dışarıda mutlaka emniyeti sağlayın.
- Çocukların okula başlamadan önce renkleri, şekilleri bilmeleri, eşleştirme yapabilmeleri, benzerlik ve farklılıkları anlamaları, sınıflandırma yapabilmeleri, nesnelerin eksik veya fazla olan yanlarını fark etmeleri, ellerini becerili şekilde kullanarak sınırları taşımadan boyamaları, boncuk dizmeleri, kesme yapıştırma yapmaları, sayfa çevirmeleri, sesleri fark etmeleri, rahat konuşabilmeleri, söyleneni yapabilmeleri, dikkatlerini toplayarak otuz ile kırk beş dakika sakin veya hareketli oynayabilmeleri, etkinlikler yapabilmeleri, diğer çocuklar ve yetişkinlerle uyumlu olmaları gerekmektedir. Çocukta bu becerilerin gözlenmemesi durumunda, sağlık ve eğitim kurumlarında çocuğun gelişim değerlendirmesi yapılarak evde ve okulda desteklenmesi sağlanmalıdır.

Kendiniz ve çocuğunuz için;

Televizyonun çocukların hayatında çok güçlü bir etkisi olabilir. Onları hem eğlendirir hem de öğretir. Aynı zamanda da çocukları başka önemli faaliyetleri yapmalarından alıkoyabilir. Anne babanın çocuğun ne kadar televizyon seyretmesini ve hangi programları izlemesini istediğine karar vermesi gerekir. Küçük yaşlarda konulan bazı kurallar ileride televizyon seyretmenin bir sorun haline dönüşmesini önleyebilir. Çocuğunuzla beraber oturup seyrettiğiniz şeyler hakkında konuşmanız onun gördüklerini daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Televizyon seyretmesi çocuğunuzla beraber oynadığınız, konuşup kitap okuduğunuz saatlerin yerini almamalıdır. Ayrıca hareket edebileceği, yaratıcı ve hayal gücünü geliştiren oyunlar oynamasını da engellememelidir.



Çocuğunuz çevresindeki her şeyi merak etmekte ve öğrenmek için size her an sorular sormaktadır. Bazen bu sorulardan sıkılıp onu susturmaya çalışabilir ya da sorularını cevaplamaadan geçiştirebilirsiniz. Bazı soruları cevaplamak size zor gelebilir ya da soruyu komik bulup gülebilirsiniz. Ancak çocuğunuzun sorduğu soruları doğal karşılamanız ve mutlaka onu tatmin edecek, yaşına uygun, anlayabileceği şekilde, basit cümlelerle ve sorduğu kadarına doğru bir cevap vermeniz önemlidir. Sizden bir cevap alamadığı zaman aynı soruyu mutlaka bir başkasına gidip soracaktır. Zamanla da sizinle sorularını paylaşmak yerine bu ihtiyacını başka kişilerle karşılamayı öğrenecektir.

Çocuğunuz kız ve erkek çocukların neden farklı olduğunu merak edebilir. Kız ve erkek çocukların farklı vücut biçimleriyle doğduklarını çocuğunuza anlatabilirsiniz. Çocuklar için hazırlanmış kitaplardan onlara resimler gösterebilirsiniz.

Çocuğunuzun güvenme, bağımsızlık, girişkenlik, başkalarının duygularını anlayabilme ve özgüven duygularının gelişimini destekleyici ortamları yaratmanız önemlidir. Bu ortamlar çocuğunuzun becerilerini ve yeteneklerini ulaşabileceği en üst noktaya kadar geliştirmesine imkan sağlayacaktır. Sevgi ve yakınlığın olduğu, sıcak ve huzurlu bir ev ortamı çocuğun ihtiyacı

olan en önemli şeydir.

Kendinizi her zaman her şeyi bilen güçlü biri olarak görmeyi bir tarafa bırakıp çocuğunuzun oyun arkadaşları olabilirsiniz. Bazen çocuğunuz sizden yeni şeyler öğrenir, bazen de siz çocuğunuz hakkında yeni şeyler öğrenirsiniz.

Çocuğunuzun ilgi alanlarını bulun ve destekleyin. Olaylara çocuğunuzun bakış açısından bakmaya çalışın. Çocuğunuz diğer çocuklarla oyun oynarken aralarında çatışmalar olacaktır. Bu çok doğaldır. Aslında bu çatışmalar onların ileride diğer insanlarla yaşayacakları problemleri çözme becerilerini geliştirebilmeleri için iyi birer fırsattır. Anne baba olarak sizlerin kabullenici, içten ve destekleyici bir ortamda çocuğunuz kendi davranışlarının başkaları üzerindeki etkilerinin farkına varabilir. Böyle durumlarda çocuğunuzun yargılamak, eleştirmek veya kıyaslamak yerine sorunun nasıl çözülebileceğiyle ilgili fikirler üretmesini sağlayın ve yönlendirin. Kendi davranışlarıyla bunların başkaları üzerindeki etkileri arasında bağlantı kurabilmeleri ve kendi davranışlarının sorumluluğunu almaları için onları yüreklendirin. Böylece yaptığı yanlış kavramasına ve ne yapması gerektiğine karar vermesine yardımcı olmuş olursunuz.



Büyükdere Cad. Stad Han No:85 Kat:2 Mecidiyeköy 34387 İstanbul
Tel: 0212 213 42 20 Faks: 0212 213 36 60 e-posta:acev@acev.org
www.acev.org